

Vísindi og heilbrigðiskerfið – mikilvægi Læknablaðsins

„Vísindin efla alla dáð“ – er fyrsta línan úr ljóði Jónasar Hallgrímssonar, Til herra Páls Gaimard. Ljóð sem svo gjarnan er vitnað til. Svo satt, viðeigandi og stenst tímans tönn. Ekki að ástæðulausu að einmitt þessi lína ljóðsins stendur fyrir ofan hátíðasal Háskóla Íslands.

Vísindi eru hornsteinn Læknablaðsins, sem hefur einnig staðist tímans tönn, lifað af ýmsar kreppur, er orðið 106 ára og er eldra en Læknafélag Íslands. Læknafélag Reykjavíkur var útgefandi blaðsins í upphafi og kom fyrsta tölublaðið út í janúar 1915 og hefur það síðan verið gefið út óslitið, með læknisfræðilegum greinum og viðtölum um heilbrigðismál.

Upphafsmáður blaðsins, Guðmundur Hannesson læknir, gaf út handskrifað blað með sama nafni á Akureyri árin 1902-1904. Hann var fyrsti ritstjóri Læknablaðsins allt til ársins 1921, lagði grunninn að blaðinu og kom því í gegnum fyrstu árin með þrautseigju og atorku. Blaðið hefur frá upphafi haft áhrif langt út fyrir raðir lækna og hefur á síðustu árum tekið nútímalegum breytingum undir dyggri stjórn fráfaraðri ritstjóra, Magnúsar Gottfreðssonar. Hann á þakkir skildar fyrir fagleg vinnubrögð og óeigingjarnt starf fyrir blaðið og vísast til leiðara hans í síðasta tölublaði Læknablaðsins 2020; 106: 565.

Það er því með miklu stolti sem ég tek við starfi ritstjóra Læknablaðsins, fyrst kvenna, sem einnig er merkilegt þegar svo langt er komið inn í 21. öldina og íslenskir kvenlæknar hafa fyrir svo löngu stigið merk skref í lækningum og vísindum. Kristín Ólafsdóttir var fyrsta konan sem útskrifaðist frá læknadeild Háskóla Íslands, 1917. Það er því viðeigandi að hún prýði forsiðu fyrsta tölublaðsins í minni ábyrgð. Fjöldi kvenna í læknadeild Háskóla Íslands hefur frá útskrift hennar margfaldast og árið 2020 voru konur 31 af 49 útskrifuðum læknakandidötum frá deildinni. Á Læknadögum, sem nú verður streymt í fyrsta sinn, verður Margrétar Oddsdóttur skurðlæknis minnst með málþingi. Merk kona sem tók þátt í að ryðja braut kvenna í skurðlæknisfræði á Íslandi. Margrét Guðnadóttir veirufræðingur var merkur vísindamaður, frábær kennari og fyrsta konan sem skipuð var í embætti prófessors við Háskóla Íslands, vorið 1969. Alma D. Möller er fyrsta konan sem gegnir stöðu landlæknis á Íslandi. Þessar konur eru góð dæmi um fyrirmyndir kvenlækna í læknisfræði, sem skilað hafa mikilvægu læknastarfi og vísindarannsóknum. Á 21. öldinni halda konur áfram, samhliða og í samvinnu við aðra kollega sína, að marka bjarta framtíð læknisfræðinnar með vísindin að vopni.

Gott og öflugt heilbrigðiskerfi byggir á öflugu vísindastarfi og yfirstandandi heimsfaraldur og sú vísindavinna sem liggur að baki skjótri framleiðslu nýs bóludefnis gegn áður óþekktri veiru undirstrikar

þetta vel. Það er öllum ljóst að heilbrigðiskerfi verður ekki rekið án dyggs stuðnings við vísindarannsóknir. Aukið fé til vísindarannsókna í heilbrigðisvísindum þarf að vera forgangsverkefni á Íslandi, landi sem gjarnan vill bera sig saman við nágrannarþjóðir sem veita umtalsvert meira fé til vísindarannsókna en Ísland. Yfirstandandi heimsfaraldur ætti að styrkja hlut vísindanna við ákvarðanatöku um fjárveitingar frá alþingi og Læknablaðið gegnir veigamiklu hlutverki við miðlun vísindanna um ókomna framtíð.

Við þessi áramót bjóðum við velkomna fjóra nýja félagi á ritstjórn og nýr tölfræðingur kemur til starfa. Hulda Einarsdóttir skurðlæknir hefur hafið störf við Landspítala eftir nokkurra ára starf sem sérfræðingur við háskólasjúkrahúsið í Yale í Connecticut í Bandaríkjunum og starfar nú við Landspítala. Hulda var ritstjóri Læknanemans 1997-1998 og hefur skrifað greinar í innlend sem erlend læknatímarit, birt ágríp, verið ritrýnir og spurningahöfundur fyrir endur- og viðhaldsmenntunarþrógramm ASCRS, CARSEP. Ólafur Sveinsson lyflæknir, taugalæknir og heimspekingur lauk meistaraþrófi (MSc) frá læknadeild Háskóla Íslands 2007 og heimspekideild (MA) 2009 og síðan doktorsþrófi frá Karolinska institutet, Stokkhólmi, 2020. Hann hefur birt fjölda greina í erlendum tímaritum sem og Læknablaðinu. Hann starfar nú á Landspítala og rekur samhliða því eigin læknastofu í Læknasetri. Theodór Skúli Friðriksson svæfinga- og gjörgæslulæknir á Landspítala starfaði til nokkurra ára sem sérfræðingur við Háskólasjúkrahúsið í Lundi í Svíþjóð og varði þar doktorsritgerð sína 2020. Hann hefur birt fjölda greina

í erlendum tímaritum. Berglind Jónsdóttir barnainnkirtlalæknir starfaði sem sérfræðingur til nokkurra ára við Skåne-háskólasjúkrahúsið eftir sérfræðinám í Lundi. Hún varði doktorsritgerð sína í Lundi 2017 og hefur birt fjölda greina í erlendum tímaritum og er í alþjóðavísindasamstarfi. Við þökkum einnig Thor Aspelund sem hefur verið tölfræðingur blaðsins til fjölda ára og bjóðum velkomna Sigrúnu Helgu Lund sem tekur nú við því starfi. Hún lauk BS-þrófi í tölfræði frá Háskóla Íslands 2004 og doktorsþrófi í tölfræði 2014. Hún starfaði við læknadeild frá 2013 og fékk prófessorsstöðu 2018 og er nú tölfræðingur hjá Íslenskri erfðagreiningu.

Mikil eftirvænting fylgir nýja árinu, ekki síst með tilkomu nýs bóludefnis sem vonandi breytir lífi okkar allra aftur til eðlilegra horfs. Megi nýtt ár verða okkur öllum gleðilegt og farsælt.

Lengi lífi Læknablaðið! Með tilvitnun í fyrrnefnt ljóð um mikilvægi vísindanna: „farsældum vefja ljóð og láð.“

Helga Ágústa Sigurjónsdóttir

sérfræðingur í lyflækningum og innkirtla- og efnaskiptalækningum, klínískur prófessor við Landspítala og Háskóla Íslands. Sérfræðilæknir Læknasetri.

Ritstjóri Læknablaðsins
helgags@landspitali.is

Það er því með miklu stolti sem ég tek við starfi ritstjóra Læknablaðsins fyrst kvenna, sem einnig er merkilegt þegar svo langt er komið inn í 21. öldina og íslenskir kvenlæknar fyrir svo löngu stigið merk skref í lækningum og vísindum.

Science and health care system - the importance of The Icelandic Medical Journal

Helga Ágústa Sigurjónsdóttir MD, PhD, clinical professor Landspítali University Hospital and Faculty of Medicine, School of Health Sciences, University of Iceland, Senior consultant at Læknasetur Outpatient clinic. Chief Editor of the Icelandic Medical Journal

doi 10.17992/ibl.2021.01.613